

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1903. szeptember 6.

Vasárnap.

XXII. évfolyam 72. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények. Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:
4 hasábos petitsorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetmények külön díjtétel szerint.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetmények a nyiltterek díja előre fizetendő.

Felköszöntők.

Ritkán voltak felköszöntők oly kristálytiszták, magyarázgatástól, vagy éppen félremagyarázástól oly távol állók, mint azok a felköszöntők, melyeket királyunk és VII. Edvárd angol király váltottak a magas vendég tiszteletére a Hofburgban adott díszebéden és másnap az angol nagykövetség palotájában adott reggelin. Mind-egyik felköszöntő ugyanazt a meleg barátságot fejezi ki, mely tiszta forrásból zavartalanul árad ki és két hatalmas monarchia kölesönös nagyrabecsülésének és rokonérzésének oceánjába ömlik. Teljes joggal hangoztathatta királyunk a benső és bizalomteljes vonatkozásokat, melyek a két uralkodó családjai és országai közt fennállnak, mert elég gyakran álltak országaink nagy események eldöntésénél vállaltva egymás mellett, de soha sem álltak, még mulólag sem, ellenfelekként egymással szemben.

Minden más időben meg sem kísérelte volna a konjunkturális politika, hogy politikai szempontból aknázza ki a felköszöntőket. Magától értendőnek találták volna, hogy két, régi barátságban élő uralkodóház fejei csak belső, őszinte és szívélyes barátságban üdvözik egymást és ez érzélem kifejezése jó kettős összhangot ad; de most, midőn az események a Balkánon oly menetet vesznek, hogy úgy látszik, mintha a leginkább érdekelt hatalmaknak döntő elhatározásokat kellene

hozniok, lesik minden egyes szóknak legkisebb nuance-át is, és a sorok közt szeretnék kiolvasni a legközelebbi jövő fejlődését. Nos, a sorok közt nincs semmi, amit magukban a sorokban olvasni nem lehet és a mit Edvárd király látogatásának pusztá ténye nem hirdet.

Képzelteti valaki, hogy Nagy-Britannia királya Marienbadba és Bécsbe utazott volna, ha oly akeziók lennének keletkezésben, melyek Anglia politikájába ütköznek, vagy azzal nem mindenben kongruensek? Avagy hiszi valaki, hogy a magyar-osztrák monarchia kész lenne oly vállalkozásokba bocsátkozni, melyek veszélyeztethetnék a régi hagyományos barátságot és jó egyetértést a nagy világbirodalommal? Mivel ezt binni nem lehet, Edvárd király látogatását magában is a jó viszony és jó egyetértés zavartalan fennállásának teljes érvényű bizonyítékául kell tekinteni.

Vannak nem írott szövetségek és nem írott szerződések is. Ilyen nem írott és pontokba nem foglalt szövetségi viszony áll fenn sok év óta a magyar-osztrák monarchia és Nagy-Britannia közt, és e szövetség fennállását, vagy ha valaki úgy akarja, megújítását hirdették ki most az egész világ előtt. E tekintetben mint kérdés és felelet egészítik ki egymást a királyi felköszöntők.

Királyunk annak a reményének adott kifejezést, hogy a jövő sem fog előidézni semmi változást a két uralkodó családjai és országai közt fennálló benső és biza-

lomteljes vonatkozásokban, és erre azzal válaszol Edvárd király, hogy hadserege, a legnagyobb világbirodalom büszke hadserege tábornagyává nevezi ki királyi házigazdáját!

Lehetséges-e ezek után az angol király látogatásának politikai fontosságát elvitatni és azt a pusztá barátság tényének állítani?

Igaz, ez a fontosság nem fog mélyreható változásokban bizonyulni, de az olyan politika, mely régi hagyományoknak megfelel, rég kipróbált barátságokat nem veszélyeztet, nem éppen rossz politika, és ez a politika folytatását meg fogja találni, majd mikor Nagy-Britannia királya ismét otthon lesz hű alattvalói közt és II. Miklós orosz csár királyunk vendége lesz.

A politikai válság. Ő Felsége megérkezésére megelénkultek a politikai klubok. Az ellenzék péntek este a Pannoniában bizalmas értekezletet tartott, melyen egy egybehívandó pártértekezlet ügyével foglalkoztak. Ellenzéki körökben nincs már semmi ingadozás a követendő eljárásra vonatkozólag.

A szabadelvűpárt hangulata is a nemzeti engedmények mellett van. Az a felfogás vezető körökben, hogy a szabadelvűpártnak, mint gouvernementális pártnak a magyar nyelv kérdését elejteni nem szabad.

Egy előkelő politikus véleménye szerint a kibontakozás nem lesz meg egyhamar.

A „Berliner Tagblatt” érdekes cikket közöl a magyar válságról. Azt írja nevezett lap, hogy a királyt a politikai kérdésekben soha sem vezették személyes motívumok és hogy kormányválság idején csakis az az irányadó, hogy kinek vannak meg az eszközei a kibontakozásra.

T Á R G Z A.

Az E. K. E. választmányának jelentése.

— Előterjesztette Radnóthi Dezső az 1903. aug. 30-án Brassóban tartott közgyűlésen. —

Tordaaranyosvármegye egyike legszebb vármegyéinknek. A világhírű tordai hasadékok járhatóvá tettük és bejáratát elé menedékkunyhót építettünk. Most van munkában a híres szkerisorai jégbarlang feltárása, mely egyike a legszebb természeti ritkaságoknak.

Udvarhelyvármegyének már régebb kiadtuk turista kalauzát, melynek átdolgozása és újból való kiadása ismét szükségessé vált.

Az erdélyi vármegyék sorában legutoljára hagyunk Brassóvármegyét, melynek székvárosában tartjuk mai közgyűlésünket. Az a szíves vendégszeretet és barátságos fogadtatás, melyben e város által és e városban működő osztályunk részéről találkozunk, mutatja, hogy itt erős társadalmi élet lüktet. Ezt a lüktető erőt, ezt a hazafias érdeklődést és munkásságot e közgyűlek iránt bizonyára az a férfiú éleszti s tartja ébren, aki az osztály élén áll. Zakariás János dr. osztályelnökünk célzatos és tapin-

tatos vezetésének tulajdoníthatjuk, hogy e határszéli városba, hol egy másik testvéregyeület is igen buzgón és lelkesen működik, feltűnő eredményeket ér el. A Czenk ormától felfelé Árpádemléktől fel egészen a kiskirálykői és csukási tetőkig mindenhol megtaláljuk az osztály tevékenységének nyomait.

Menedékházak, utak, utjelzések mutatják, hogy a magyar turistaság érdeklődése karöltve halad szesz testvéreink munkásságával. A jövőbeli teendőknél kész tervei várják a kivittelt. Új menedékházak a Csukáson és Nagykirálykőn, új utak minden irányban bizonyára csak fokozni fogják ennek a szép vármegyének idegenforgalmát, annak a vármegyének, melynek élén ott látjuk gróf Lázár István főispánt, volt alelnökünket, akinek lelkes támogatása biztató reánk nézve, hogy hasznos és üdvös munkát végzünk e vármegye Istentől pazarul megáldott hegyei között.

A turistaság után legfontosabb céljaink egyike az idegenforgalomnak emelése. Statisztikát óhajtottunk összeállítani, hogy egyesületünk megalakulása óta hány %-kal növekedett az idegen forgalom országunkban. Minthogy ezt a fontos mozgalmat a hatóságok nem kísérik mindenütt figyelemmel, összeállításunk fogyatékos, de így is állíthatjuk, hogy a 10 év előtti idegenforgalomhoz viszonyítva a növekedés 50%.

Es ugylátszik ez a növekedés fokozatos; nemcsak az anyaállamból, de a külföldről is mind nagyobb számmal keresik fel országgrésznünket. Egyesületünk választmánya igyekezett külföldi összeköttetéseket szerezni és a külföldi sajtót minél több ismertetéssel ellátni. Állandó összeköttetést tartunk fenn Franciaországban Cerald Raoul-lal, Dániában Schumacher Sándor-al, Rumániában Poliány Zoltán dr.-ral. Angolországban Shrubsole kiváló geológussal és újabban Győry Iloná-val, aki tavalyelőtti angol kirándulásunk alkalmával lett egy kiváló angol tudós Ginever Arthurnak felesége és Angolországban egyesületi céljainknak kiváló és lelkes támogatója. A külföld tájékoztatását óhatja szolgálni az a folyóiratunk, mely a jövő évben fog megjelenni különböző idegen nyelveken.

A folyó évben küldöttük szét díjtalanul a külföldi könyvtáraknak és a külföldi közelet nevesebb férfainak az erdélyi fürdőkről kiadott németnyelvű kiadványunkat.

Hazánkból nagyobb csoportok jöttek Erdélybe Budapestről, Debreczenből, Szegedről, Miskolcra, Aradról, Szabadkáról, stb. Egyeseknek és csoportoknak összesen 179 kirándulási programot állítottunk össze s 54 kiránduló csoportot vezettünk az ország rész különböző vidékeire. A legnagyobb csoportunk a szegediek kirándulása volt, 200 résztvevővel.

A király most nem hiszi, hogy Apponyi idején már itt lenne és inkább a kegyvesztett Wekerlét tartja alkalmas férfinak a válság megoldására, azt a Wekerlét, ki nem az egyházpolitikai reformok, hanem magánügyek miatt lett kegyvesztett. A király kívánsága volt azonban az Apponyi—Wekerle kombináció, bár Apponyi nem akar tárczát vállalni és inkább megmarad jelenlegi semleges állásában az elnöki székben.

Fejérvary báró a királynál. Ő Felsége báró Fejérvary Géza, volt honvédelmi minisztert, kihallgatásra rendelte.

Az új miniszterelnök-jelöltek. Csütörtökön a szabadelvűpártban népes értekezlet volt, melyen az ó-szabadelvűek határozottan kimondták, hogy a Wekerle dr., vagy Csáky gróf miniszterelnökségét óhajtják Valószínű, hogy a király Wekerle dr-t fogja az új kabinetalakítással megbízni.

Tanonez-otthon Kézdivásárhelyen.

Egy igen üdvös, hasznos és rendkívül áldásosnak ígérkező új intézmény van készülben Kézdivásárhelyen, melynek áldásait társadalmunknak az az osztálya fogja élvezni, mely arra legjobban rá van utalva; az iparos osztály s ennek ifjúsága, a tanonezok.

A ki ismeri azt a szomorú helyzetet, a melyben a legtöbb iparos tanonez erkölcsi és vallási tekintetben van: az kétségtelenül nagyra fogja becsülni már a szándékot is, mely a szegény iparos tanonezok erkölcsi életét helyes irányban fejleszteni, szívát, lelket a szépségnek, jónak és nemesnek megismerésére, képesebbé tenni törekedik.

Kétségtelenül fontos alkotása a törvényhozásnak az iparos tanoneziskolák létesítése. Ép oly kétségtelen az is, hogy ez iskolák működése, lelkiismeretes tevékenysége óta az iparos ifjúság művelődése, ha nem is óriási lépésekkel, de a legteljesebb elismerésre méltó mértékben haladott előre. Azonban az ismereteknek oly nagy halmazát kell heti négy órai tanítási idő alatt a tanonezokba beleoltani, hogy az erkölcsi, vallásos irányú nevelésre alig-alig jut tér, idő és alkalom a tanároknak legmegfeszítettebb buzgalma mellett is.

Az iparos tanoneziskoláknak fontos feladatai megoldásában támasza, az erkölcsi nevelésben önzetlen segítőtje óhajt lenni a tervezett tanonez-otthon, melyet e sorokban röviden ismertetni szándékozom.

A cél az, hogy az iparos és kereskedő tanonezokat az arra legalkalmasabb időben, például vasárnap délután a tanonez-otthonban összegyűjtik, ott nekik vallás-erkölcsi és hazafias irányú szabad elő-

adásokat tartanak, őket helyes, erkölcsös, illetendő becsületet magaviseletre oktadják, s egyben őket szórakoztató időtöltésekbe, társas játékokba bevezetik, erre alkalmat, eszközöket és módokat nyújtanak. Szóval az utcai czellemezés, erkölcstelen beszédek és játékok teréről őket a tisztességes, hasznos és szórakoztató időtöltéshez rászoktatni törekedik a tanonez-otthon. Ehhez a célhoz természetesen a társadalom jobbaknak szellemi, erkölcsi és anyagi támogatása is okvetlenül szükséges s hisszük, hogy ez nem is fog hiányozni. A fontos terv megvalósításának első nehézségei már is le vannak győzve. Ideiglenes helyisége az otthonnak már van: a főgimnázium egyik terme és udvara e célra már át is van engedve. A terme előadásra, az udvara társasjátékokra. Csak irányító, vezető kell hozzá. Ez is meg van. Asbóth Viktor főgimnáziumunk lelkes tanára vette kezébe az ügyet. A ki ismeri az ő tevékeny, mozgékony szellemét, eszelekvési képességeit, erős akaratát, az tudja, hogy ha a társadalom intéző körei csak egy piezi lelkesedéssel segítségére mennek: a tanonez-otthon rövid idő alatt meg lesz, nem kis hasznára városunk iparos és kereskedő osztályának s az erkölcsi életnek és hazafias tevékenységnek.

Üdvözljük a mozgalmat s reá Istennek gazdag áldását kívánjuk.

NAPI HIREK.

— **A király itthon.** A király csütörtökön este 7 óra 50 perczkor külön udvari vonaton Budapestre érkezett a nyugati pályaudvaron. A király itthon tartózkodása alatt többször Gödöllőre is rándul, miért is a várkapitányság egy-egy tisztviselője állandóan a kastélyban tartózkodik.

— **József főherceg beteg.** Alcsuthról az a hír érkezett ide, hogy József királyi herceg otthon komolyan megbetegedett. A királyi herceg táviratban értesítette a székesfejvári őtödi honvéderületi parancsnokságot, hogy a Veszprém megyében és Zalamegyében most folyó gyakorlatokon, melyeken ő a parancsnok, nem vehet részt.

— **Főigazgatói jubileum.** Október 8 án husz éve lesz annak, hogy Dr. Elischer József, kir. anácsos a nagyszabedű tankerület főigazgatója lett. Ezt az évfordulót a tankerülethez tartozó középiskolák tanárai a derék, lelkes és eredményekesen gazdag munkásságával kartársai közül magasan kiemelkedő főigazgató érdemeihez méltó ünnepséggel fogják emlékeztetni s ez ünnepségben a kézdivásárhelyi r. k. főgimnázium is, melynek kifejllesztésében a jubilánsnak igen sok része van, szintén részt fog venni. Bővebb részleteket később fogunk közölni.

— **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter a Sepsiszentgyörgyi pénzügyigazgatóságához Keller Gézát kinevezte m. kir. pénzügyi számvizsgálóvá. Ezen megérdemelt és körünkben is örömet szerző kinevezéshez szívvel gratulálunk.

— **Királygyakorlatok.** Ferencz Ferdinánd főherceg csütörtökön reggel Ráda Lippára érkezett, a hol a felbogarozott vasuti pályaudvaron ezerekre menő néptömeg lelkes éljenzéssel fogadta. Molnár Viktor alispán üdvözlő szavaira, a főherceg magyarul válaszolt. Megköszönte a szívélyes fogadtatást. Azután tovább utazott Temes-Ujfaluba.

— **Járasi csendőri őrmesteri intézmény** léptetett életbe a belügyminiszter f. hó 1-ével az ország összes járásaiban. A kézdijárásban levő (Kézdivásárhely, Bereczk, Dálnok, Eszternek levő régi) s Torján szerzett új összesen 5 órs vezetésére járási csendőri őrmesterré Bordás Lázár, kézdivásárhelyi őrmester, a koronás ezüst érdemkereszt tulajdonosa nevezetett ki, a kiből a járás csendőrsége egy megbízható, erélyes vezetőt nyert.

— **Vasuti rendetlenkedés.** A brassó-háromszéki vasut közlekedése ellen sokszoros panasza van az utazó és nem utazó közönségnek egyaránt. Állandóan késve érkezik be Kézdivásárhelyre, úgy, hogy egy félórai késés a mindennapi, megszokott dolgok közé tartozik, kivált a reggel ide érkező vonatokról; például a mult vasárnap a reggel 8 óra 50 perczkor érkező vonat még 10 órakor nem volt Kézdivásárhelyen. Az ily késedelmekből eredő anyagi károsodások s egyéb kellemetlenségek jövőbeli kiküldése szempontjából felbujuk a kolozs-ári üzletvezetőség figyelmét, tegyen sürgős intézkedést, hogy a mostanában igen gyakorivá lett, bosszantó késői érkezések végre-valahára szűnjének meg.

— **Orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlése.** Folyó hó 6—10. napjain tartják meg Kolozsvárt az orvosok és természetvizsgálók XXXII. vándorgyűlésüket. Az előkészületek már csaknem teljesen be vannak fejezve. Az elszállásolást intéző bizottság mult szombaton Farkas Géza dr. megyei főorvos elnöke alatt tartott ülésében foglalkozott az eddig jelentkező vendégek elszállásolásával. A fogadó-bizottság ma délután az egyetem orvostudományi fakultásában, a kalauzoló-bizottság holnap délután, a kirándulások rendező bizottság pedig holnapután délután a Kárpát-egyesület helyiségében tartja meg ülését. Ugyane napon tartja meg ülését a végleges intézkedések megtétele végett a helyi bizottság is.

— **Halottégetés a fővárosban.** A mikor felvetődött, mindig heves és szenvedélyes vita tárgyát képezte a halottégetés kérdése. Ellenzői a kegyelet összetörését, az emberi érzelmek legszentebbikének megsértését látták abban, hogy szeretteik földi maradványa hamuvá váljék. Hívei ellenben úgy véle-

lővendetés lendületet tapasztaltunk a diákturistaság terén. Hazánk majdnem minden iskolája eljött országjárásunk szebb vidékeit tanulmányozni. Budapest, Szabadka, Déva, Kecskemét, Arad, Hódmezővásárhely iskolái sorban ellátogattak hozzánk. De még élénkebb volt a mozgalom az egyes diákok körében, akik kettősséval, hármassával gyalogszerrel tették meg erdélyi útjukat. Díjtalanul osztottuk ki ezek közt Erdélyi Kalauzunk mintegy 500 példányát és mindenkinek ajánló leveleket adtunk.

A diákturistáskodás szervezésével egyesületünk kebelében külön bizottság foglalkozik. Ez a bizottság az egész országban az iskolában diák-otthonokat létesített, ahol a turista-diák ingyen szállást és olcsó étkezést kaphat. E tekintetben fontos javaslat érkezett be brassóvármegyei osztályunk utján a brassói m. kir. állami főreáliskola igazgatójától Rombauer Emil alapító tagunktól. E javaslat alapján kimondtuk egyöntetű diákigazolvány kiadását, mely a turista-diák személyi adatain kívül a diákoknak szerzett különböző kedvezmények jegyzékét is közölni fogja.

Ama másik javaslat, hogy a diák-otthonokat az egyesület lássa el felszerelésekkel, szintén kedvező elintézés alatt áll, a mennyiben kilátásunk van, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ily módon bizonyos segítyt fog egyesületünknek engedélyezni.

Az erdélyi fürdőügy érdekében a lefolyt évben is folytattuk azt a tevékenységet, melyet kezdettől fogva kifejítettünk. A néprajzi muzeumban igen értékes balneológiai kiállítást rendeztünk be, mely az

erdélyi fürdőknek és ásványvizeknek leggyakorlatibb irányú bemutatója. Hasonlóképpen állandó ásványvíz kiállítást rendeztünk a budapesti Magyar Kereskedelmi Muzeumban. Mindkét kiállításunkat Hankó Vilmos dr. balneológiai osztályunk buzgó titkára állította fel, kinek önzetlen és sok évi szakadatlan munkássága csak halát és elismerést érdemel.

Külön zsebkönyv alakú ismertetető könyvet adtunk ki az erdélyi fürdőről szintén Hankó Vilmos dr. tollából. E könyvnek több ezer példányát díjtalanul osztottuk szét.

A fürdők vendégforgalmának emelése végett Budapestben és Kolozsvárt fürdőirodát tartunk fenn, a honnét az erdélyi fürdők prospektusait küldöttük szét és a kérdezősködőknek fürdőügyekben rendelkezésre állottunk. Körülbelül 5000 prospektust küldöttünk szét e két iroda utján. Általában ö ömmel tapasztaljuk, hogy 12 éves működésünknek a fürdők szemmel láthatólag hasznát látják. A fürdők vendégforgalmának évről-évre történő fokozatos emelkedése ezt élénken bizonyítja.

Egyesületünk körén kívül Erdély fürdőiről 2 balneológiai munka jelent meg. Egyet a földművelésügyi miniszter támogatásával kizárólag a Székely földről Hankó Vilmos dr. adott ki, egyet pedig a Közegészségügyi Egyesület kolozsvári főnöke több orvos szerkesztésében, melyet anyagilag szintén a földművelésügyi miniszter ut támogatott.

Szólon kell még ama mozgalomról, mely székely akezió néven egyesületünk körében megindult és melyről szóló részletes jelentésünket mult

évi közgyűlésünk azzal fogadta el, hogy a székelyekhez képest e mozgalmat a jövőben is folytassuk. Méltóztatnak tudni, hogy a székely mozgalomban annak idején egyesületünk külön álláspontra helyezkedett és nem vett részt a tusnádi Székely kongresszuson. Azonban érdeklődését és támogatását a székely ügyektől soha sem vonta meg. Minthogy azonban a székely ügyek vezetése már a kongresszus előtt, intenczióink szerint, melyet külön kiadott röpiratban is kifejeztünk, a leghivatottabb kezekbe került, nem láttuk szükségnek, hogy különösen gazdasági kérdésekben rendszeresen tovább munkálkodjunk. Maga a székely társadalom is erős és intenzív munkára tömörült és így ami feladatunk csak az lehetett, hogy a mennyiben ami közreműködésünket kéri, készséggel rendelkezésünkre álljunk.

Mindamell, hogy a felszűnt anyag rendszeresen feldolgozható és értékesíthető legyen, egyesületünk székely tagjaiból külön Székely Társaságot alakítottunk, így is alkalmazkodni óhajtva a székelytársadalom mozgalmához, mely szintén mindenütt Székely Társaságokat szervezett.

Ez a Székely Társaság Orbók Mór képzőintézet igazgató vezetésével megkezdte a Székely kérdésben gyűjtött anyag feldolgozását és mondhatjuk, hogy ha nem is gyors tempóban, de minden felmerülő kérdést alapos és beható tanulmánytárgyává tett. Különösen kiemeltem a hozott határozatokból a Székely-cselédkérdés rendezését, melyre nézve Pál István kanonok terjesztett be javaslatot, a hitelszövetkezetek ügyét, melyről Gidófalvy István dr. irt ná-

kérnek, hogy bizony a pietáson éppen nem esik esorba, sőt inkább közelebbvalók lesznek hozzá, az elmúltak a hamvederben, mint a földalatti koporsóban. — Európaszerte nem egy helyen van már halottégetés, nálunk is tárgyaltak sokszor róla, de mindeddig akadémiusan. Most azonban, ugy látszik a komoly megoldás stádiumába jut a kérdés. A „Magyar Mérnök- és Építész Egyesület” ugyanis pályázatot hirdetett egy kolumbáriummal kapcsolatos krematóriumra, melyet az egyesület nagy aranyéremmel és a vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1200 koronás utazási ösztöndíjával jutalmaz. A bírálóbizottság Czizler Győző, Korb Flóris, Lechner Ödön, Pecz Samu és Vágó József műegyetemi tanárok. A krematóriumot százötven méter hosszú telekre kell tervezni, úgy, hogy a szükséges mellékhelyiség és két ravatalozó terem is benne legyen az épületben. A halottégető tüzelőanyagát kizárólag gáz lehet, mert az eddigi kísérletek során bebizonyult, hogy egyedül a gázégetéssel kifejlődő nagy hőfok elegendő arra, hogy a tetemetek porrá hamvassza. A pályázaton csak azok az okleveles mérnökök és építésszek vehetnek részt, a kik a budapesti Ferencz József műegyetemen végeztek vagy oklevelüket otthonsították.

KÖZGAZDASÁG.

— Len- és kendertermelés. —

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter a len- és kendertermelés érdekében a következő igen fontos felhívást intézte a gazdaközönséghez.

A T. Gazdaközönség figyelmébe!

Mezőgazdasági termelésünk folyton súlyosbodó jelenségei között nem csekély fontosságúnak találom olyan termelési ágak felkarolását, a melyek egyrészt a gabona termelés korlátozására, az üzemi kockázatot csökkentésére, valamint a mezőgazdasági termelés körébe bevont új területek előnyös hasznosítására alkalmasak, másrészt pedig a gazdaközönségnek újabb jövedelmi forrást s közgazdaságunknak lényeges kiviteli ezikeket biztosítanak.

Ezen célra a fennförgő viszonyok s a külföldi kereslet tekintetbe vételével legalkalmasabbnak látszik a kender- és lentermelése, a mely ipari növények termelésének fokozottabb mérvű felkarolása, a vele járó mezőgazdasági előnyökön kívül, közgazdasági szempontból is különös figyelmet érdemel, mert a mellett, hogy ezen ezikkek kivételre is kiválóan alkalmasak, nálunk nagy mértékben nélkülözött iparnak adhatnak hathatós lendületet.

gyobb tanulmányt, a Székely háziipar fejlesztését, melyre nézve a kereskedelemügyi miniszter ural történt kedvező tárgyalás, a székely ásványvíz ipar fellendítését, melyről Hankó Vilmos dr. írt előadói tanulmányt.

Ugyanez a társaság vezeti a romániai székely gyermekek hazahozatalának ügyét és miként az iskolai igazgatók jelentik, a hazahozott és a különböző iskolában elhelyezett székelygyermekek jól tanulnak és előhaladásuk fokozatos.

A székely kérdésben tehát a mult közgyűlés határozatának megfelelőleg a szükségeseket megtettük, egyebekben a legnagyobb bizalommal viseltetünk Sándor János főispán székely kormánybiztos iránt, akinek körültekintő és mindenre kiterjedő figyelme biztosítanak, hogy a székelyek Sándor Jánosban az elhunyt Potsa József helyébe, új atyát kaptak.

Irodalmi működésünkről is kötelességünk megemlékezni. Jelentésünk folyamán több helyen felsoroltuk újabb kiadványainkat, melyeknek száma immár 35.

Egyesületi folyóiratunk, az Erdély 12-ik évfolyamába lépett. A folyó évben tagjaink kívánságára kisebb alakban jelentettük meg. Egyéb kiadványaink közül teljesen elfogyott az Erdélyi Kalauz és a Székelyföld, hasonlóképp kisebb kalauz-könyveink közül is csak néhány száz példányunk van.

Most van előkészítés alatt Hankó Vilmos dr. tollából „Világszép Erdély” című egy nagyobb szabású monográfia, mely Erdély minden vidékét

Jóllehet a kender- és lentermesztésének a viszonyok nálunk általában kedveznek, mégis azt a sajnos tapasztalatot kellett tenni, hogy a kendertermelés terjedelme és minősége a legutóbbi időkhöz képest csökkenett, a lentermelés pedig egyáltalán nem lépett túl a háziipari célokra való termelés korlátain s az ennek minőségéhez fűzött igényeket sem elégíti ki.

Ezen ipari növények termelésének mező- és közgazdasági fontosságát felismerve már néhány év óta részesitem fokozottabb figyelemben ezen termelési ágat s a rendes évi költségvetés keretében rendelkezéseimre állott eszközökkel fogantatott intézkedések során örömmel tapasztaltam, hogy ez ipari növények termelése és feldolgozása iránt az illető körökben mindnagyobb érdeklődés mutatkozik.

Az általános érdeklődésre való tekintettel s minthogy folytonosan újabb és újabb jelenségek igazolják ezen jövedelmezőnek mutatózó ipari növények nagyobb mérvű termelésének észszerűségét, előkezettnek láttam az időt arra, hogy a kender- és lentermelés az arra alkalmas vidékeken szélesebb alapon szerveztessék s az ehhez szükséges eszközökről a képviselőházhoz benyújtott beruházási törvényjavaslat keretében megfelelően gondoskodtam.

A fennförgő viszonyok s az eddig szerezett tapasztalatok figyelembe vételével a kender- és lentermelés előmozdítására leginkább célravezető utnak ezen termények piaci árúvá váló feldolgozására és értékesítésére szolgáló létesítmények állami támogatását találtam s ezen állami támogatás engedélyezésére a következő irányelveket állapítottam meg:

1. Szövetkezetek, vállalkozók és részvénytársaságok, a melyek a technika követelményeinek megfelelő, a földművelésügyi miniszter által megállapított üzemképességű kender- vagy lenkikészítő telepet létesítenek és kötelezik magukat, hogy a telep üzemképességének megfelelő mennyiségű kőrt előre megállapított, minőség szerint emelkedő legkisebb áron beváltják, az ezen telep építkezési és berendezési költségei összegének 50% ig, legfeljebb azonban 75.000 koronáig terjedhető kamatmentes államkölcsönt nyerhetnek, mely az alábbi módzatok mellett fizetendő vissza. Ezen állami támogatás engedélyezésénél a telep üzemképességéhez és a helyi körülményekhez képest kiköthető, hogy a nyers anyagnak legalább bizonyos része a kistermelők révén fedeztessék. Az államkölcsön visszafizetése a telep létesítését követő tíz év után veszi kezdetét és további tizenöt évi, mindenkor január hó 31-én esedékes egyenlő részletekre felosztva teljesítendő sként, hogy a telep létesítését követő 25

év elmúltával az egész kölcsön törlesztve legyen csak egy részlet fizetésének elmulasztásával is az egész kölcsön esedékessé válik.

2. Szövetkezetek, melyek főleg kisebb telepeket létesítenek, a telep építkezési és berendezési költségei összegének 40%-ig, legfeljebb azonban 35.000 koronáig terjedhető vissza nem fizetendő államsegélyben részesülhetnek, ha a szövetkezeti üzletrészeknek legalább fele a kisgazdák kezében van; az államsegély az építkezési és berendezési költségek összegének 60%-ig, legfeljebb azonban 50.000 koronáig terjedhet, ha az üzletrészek háromnegyed része kisgazdák kezében van.

3. Községek, községi szövetkezetek, gazdakörök, a melyek egy vagy több község kisgazdái által termesztett kőrt kiállításához mesterséges kender- vagy lenáztatót létesítenek, az áztatók építkezési költségei összegének 80%-ig, legfeljebb azonban 5000 koronáig terjedő államsegélyben részesülhetnek, ha az áztatóhoz szükséges egyéb befektetésekről u. m. területéről, pajtáról, a visszaszerzéshez szükséges erőről, s az áztató fenntartásáról és üzemben tartásához szükséges egyéb kellékekről gondoskodik s erre a megfelelő fedezetet kimutatják s az áztatást megállapított díj mellett a község minden gazdájának megengedik.

4. Az állami támogatás megállapításánál csak azoknak az anyagoknak és gépeknek értéke vehető alapul, a melyeknek belföldi származását, vagy a mennyiben a belföldi ipar révén be nem szerezhető, ezen körülményt az államsegélyt kérő igazolja. Az államsegély értéke felett a tulajdonos 25 évig csak azzal a korlátozással rendelkezhetik, hogy az illető telep, s annak részei a kitűzött célra használatnak; a mennyiben pedig a telep bármely okból rendeltetésétől elvonatnék, vagy eladatnék, az államsegély visszafizetendő.

Az állami támogatást kérő e célból magát kötelezni tartozik, hogy ezen korlátozásokat nyilvánkönyvileg biztosítja, illetve annak bekebelezését eszközözi.

5. Az állami kölcsön, vagy államsegély teljes összege akkor válik esedékessé, ha a telep építkezésének és berendezésének hivatalos felülvizsgálása megtörtént és lényeges kifogás nem merült fel.

6. A telepeken csak magyarországi nyersanyag dolgozható fel, a mennyiben azonban ezen korlátozás elejtése indokolt, az a földművelésügyi miniszter által meghatározott időre felfüggeszthető.

7. A kikészítő telepek tartoznak a beváltott kőrt mennyiségről, a termelőköről és a kifizetett beváltási összegekről, a naponként alkalmazott munkásokról és a nekik kifizetett összegekről magyar nyelvű könyveket vezetni és a földművelésügyi miniszter evvel megbízandó közegeinek betekintést engedni.

Amennyiben tehát az állami beruházásokról szóló s alkotmányos tárgyalás végett előterjesztett törvényjavaslat törvényerőre emelkedik, s az abban előirányzott összegek rendelkezésre bocsátatnak a telepek és áztatók létesítése, illetőleg az állami támogatás engedélyezése kezdetét veheti.

Tekintve azonban a tervezett intézkedéseknek egész közgazdasági életünkre kiható nagy fontosságát, s különösen azon körülményt, hogy a telepek és áztatók létesítésének előkészítésére, s az érdekeltség szervezése hosszabb időt igényel, szükségesnek tartom, hogy ezen tervezett intézkedéseket az egyesülettel már most közöljem s azok észszerű keresztülviteléhez az egyesület közreműködését már most kikérjem.

Felkérem ennél fogva az egyesületet, hogy a megállapított irányelveket a gazdaközönséggel közölni, ezen termelési ágak nagy fontosságára a figyelmet felhívni, s ahol szükséges és indokolt, az érdekeltség szervezését megkezdeni és az előkészítő munkákat megtenni sziveskedjék.

Azon biztos tudatban, hogy a gazdasági egyesületek ezen termelési ágak fellendítésére irányított törekvésemet készséggel támogatni fogják, azon reményemnek adok kifejezést, hogy a tervbe vett intézkedések gazdasági viszonyaink javítására nem csekély jelentőséggel lesznek.

Kelt Budapesten, 1903. július hó 19-én.

Darányi s. k.,

Sz. 505 1903.

Árlejtési hidetmény.

A martonfalvi ref. templom és torony-javítás munkálatainak kiadására Kézdímartonfalván a község-házánál 1903 évi szeptember hó 13-án d. u. 3 órakor nyilvános árlejtési versenytárgyalás tartatik.

A kiadó munkák költségvetési összege:

Acs munka	= 988 12 K.
Bádogos munka	= 1074 89 K.
Asztalos munka	= 454 — K.
Kőmíves munka	= 380 13 K.

Bánatpénz 5%. Tervrajz, költségvetés az esperesi hivatalnál bármikor megtekinthető.

Alsócsernáton, 1903. szept. 2-án.

(176. 1—2.)

Bodor Géza,
kézdi ref. esperes.

INCZE GYULA BARÓTH (Erdély)

vas-, fűszer-, szövőfonal- és vegyes-kereskedésében a második segédi állás szeptember végével betöltendő, évi fizetés 600 K., mosáson kívül teljes ellátás. Megkiváncsítják a fenti szakmákban teljes szak-képzettség, mit is ajánlataikban körülírni kötelesek.

Ajánlatok fenti céghez azonnal benyújtandók.
(174. 1—1.)

2404—903. szám.

Árverési hird. kivonat.

A kovásznai kir. járásbíró, mint telekkvi hatóság közhírré teszi, hogy

Kovács Károly végrehajtónak Szörcei Albertné sz. Csoma József végrehajtászenvedő elleni 53 K. tőkekövetelés s jár. iránti végrehajtási ügyében a k.-vásárhelyi királyi törvényszék, a kovásznai kir. járásbíró, területén levő, Szörce község határára fekvő, a szörcei 755. sz. tjkben foglalt 2, 3, 4, 5. hrsz.-ra 918 kor., a 426. hrsz.-ra 67 kor., a 428. hrsz.-ra 127 kor., 835 hrsz.-ra 88 kor., az 1209/2. hrsz.-ra 136 kor., a szörcei 761. sz. tjkben foglalt 274. hrsz.-ra 42 kor., a szörcei 114. sz. tjkben foglalt 2538. hrsz.-ra 15 kor., a szörcei 1. sz. tjkben foglalt 1007. hrsz.-ra 11 korona, összesen 1304 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1903. évi szeptember hó 22 ik napján délelőtt 9 órakor Szörce község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-czikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismorvényt átszolgáltatni.

A kir. j.-bíró, mint tlkvi hatóság.
Kelt Kovásznán, 1903. évi június hó 1 én.

Száva Jakab,
kir. aljbíró.

(178. 1—1.)

Sz. 509—1903. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kovásznai kir. járásbíró, területén levő, Szörce község határára fekvő, a szörcei 755. sz. tjkben foglalt 2, 3, 4, 5. hrsz.-ra 918 kor., a 426. hrsz.-ra 67 kor., a 428. hrsz.-ra 127 kor., 835 hrsz.-ra 88 kor., az 1209/2. hrsz.-ra 136 kor., a szörcei 761. sz. tjkben foglalt 274. hrsz.-ra 42 kor., a szörcei 114. sz. tjkben foglalt 2538. hrsz.-ra 15 kor., a szörcei 1. sz. tjkben foglalt 1007. hrsz.-ra 11 korona, összesen 1304 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1903. évi szeptember hó 22 ik napján délelőtt 9 órakor Szörce község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladni fognak.

Mely árverésnek a kovásznai kir. járásbíró, 1903. V. 202/5. számú végzése folytán 400 korona tőkekövetelés ennek 1900. évi január hó 1. napjától járó 8% kamatai, $\frac{1}{30}$ valódi és eddig összesen 125 K. 60 f.

biróilag már megállapított költségek erejéig Fülöp Dávid és Kondráth János házánál Imecsulván leendő eszközölésre 1903. szept. 9 ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitétik, és ahhoz a venni szándékozik ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. törvényezikk 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták, s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kovácsnán, 1903. aug. 31-én.

(176. 1—1.) Sylvester Károly,
kir. bír. végrehajtó.

600—1903. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kézdívásárhelyi kir. járásbíró, területén levő, Szörce község határára fekvő, a szörcei 755. sz. tjkben foglalt 2, 3, 4, 5. hrsz.-ra 918 kor., a 426. hrsz.-ra 67 kor., a 428. hrsz.-ra 127 kor., 835 hrsz.-ra 88 kor., az 1209/2. hrsz.-ra 136 kor., a szörcei 761. sz. tjkben foglalt 274. hrsz.-ra 42 kor., a szörcei 114. sz. tjkben foglalt 2538. hrsz.-ra 15 kor., a szörcei 1. sz. tjkben foglalt 1007. hrsz.-ra 11 korona, összesen 1304 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1903. évi szeptember hó 22 ik napján délelőtt 9 órakor Szörce község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladni fognak.

Mely árverésnek a k.-vásárhelyi kir. járásbíró, 1903. évi V. 627/2. számú végzése folytán 36 K. — f. tőkekövetelés, összesen 67 korona 77 fillérben biróilag már megállapított, valamint a még felmerülő költségek erejéig a Bereczk község-házánál, esetleg a helyszínén leendő eszközölésre, 1903. szept. 11. n. d. u. 2 órája határidőül kitétik, és ahhoz a venni szándékozik oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt K.-vásárhely, 1903. évi szept. hó 3. napján.

(177. 1—1.) Mánya Áoston,
kir. bírósági végrehajtó.

Unghváry László 300 holdas gyümölcsfa-iskolája. szőlő- és borgazdasága Czepléden.

SZŐLŐT

szállítok rendkívül edeset és zamatosat első rendű minőségben

POSTÁN

Borszőlőből augusztus 20—25-től kezdődőleg eleinte Oportó és Ezerjő, később pedig Mézesfő, Kadarka, Kövidinka stb. fajokból a teljes értékes beküldése mellett az ország bármely postai állomására bérmentve 5 kilós ládában 1 frt 15 krért.

Csemegeszőlőből (piros és fehér saszlából) szeptember 1—10-én kezdve bérmentve 5 kilónként 1 frt 30 kr.

Muskotályból (passatutti faj, a csemegeszőlők királya!) szintén szeptember 1—10-én kezdve, bérmentve 5 kilónként 1 frt 50 krért.

Ily módon a vevő 5 kilós csomaghoz 17 fillérrel olcsóbban jut, mint ha azt utánvétellel küldeném. Epen ezért postai utánvét mellett egyáltalában nem küldök szőlőt. — Egy szállító-levéllel 3 láda szőlőt is lehet küldeni, mely esetben 24 fillért takarít meg a rendelő, vagyis ennyivel kevesebbet küldjön be 3 láda szőlőért.

VASUTON

Borszőlőből 5 és 10 kilós láda és 5—10—15 kilós kasokban kilónként 14 krért.

Csemegeszőlőből (piros és fehér saszlából) fenti nagyságu láda és kasokban 18 krajczárért.

Muskotályból (passatutti faj, a csemegeszőlők királya!) a fenti nagyságu kasok és ládákban 22 krajczárért.

Az 5 és 10 kilós ládákban, valamint az 5 kilós kosarakban is az elegysúly tisztaságnak számítatik, míg a 10 és 15 kilós kétfülü kasokban a tiszta szőlőszűcs lesz számítva és külön lesz a kas ára a rendelő terhére 25—30 krajczárba elszámolva. Mindezen kosarak az elküldés után a rendelő tulajdonát képezik, míg azonban mint sajátjukat több ízbeni megtöltés végett hibátlan állapotban és bérmentve újra meg újra beküldhetik.

A vasuton mindig szebben, üdöbben és mint gyorsáru csak oly hamar érkezik meg a szőlő, mint a postán és itt a szállítás olcsóbb is 1—2 krajczárral kilónként. Epen azért tessenek többen összeállani és együtt 50—100 kilót is rendelni. — Ha t. megbízom egyszerre 300—600—1000 kilót rendel és rendelését hetenként többször megismétli megfelelő engedményben részesül.

A vasuton való küldés esetére az érték fele része előre küldendő be. Előleg nélkül rendelést egyáltalában nem fogatosítok. Vasuti szállítmányoknál a fenti árakban a lelkiismeretes csomagolás, a vasúthoz vitel, a szállító-levél és a közvetvám költsége is befoglalattak.

(172. 3—5.)

Fentieken kívül mindenféle gyümölcsfából nemes ojtvány, gyümölcsfavadonoz, sima és gyökerez vessző, továbbá gledit-tia és akaczfia is kapható. Nemkülönbön saját termésű, kitűnő minőségű új és ő-borok hordókban és palackokban. Tessék mindezekről árjegyzéket kérni.

URANOS

Kizárólagos
gyártói:

HOCHSINGER TESTVÉREK vegyészeti gyára

54. 14—20)

-K É K

ruha-mosáshoz
a legjobb kékítőszert.

— Törvényesen védve —
Mosóintézetekben, háztartásokban a legkedveltebb ruha-kékítő.

OLCSÓ ÉS FELÜLMULHATLAN!
kis üveg 24 fillér, tisztezi mosáshoz elgendő — 1 nagy üveg 1.80 kor. 1/2 üveg 1 kor.

KAPHATÓ MINDENÜTT!
Utánzatoktól óvakodjunk!

BUDAPEST,
VI., Rózsa-utca 85.